

Tonisk immobilisering: en kasuistikk

Nklm Oppfølgingskurs

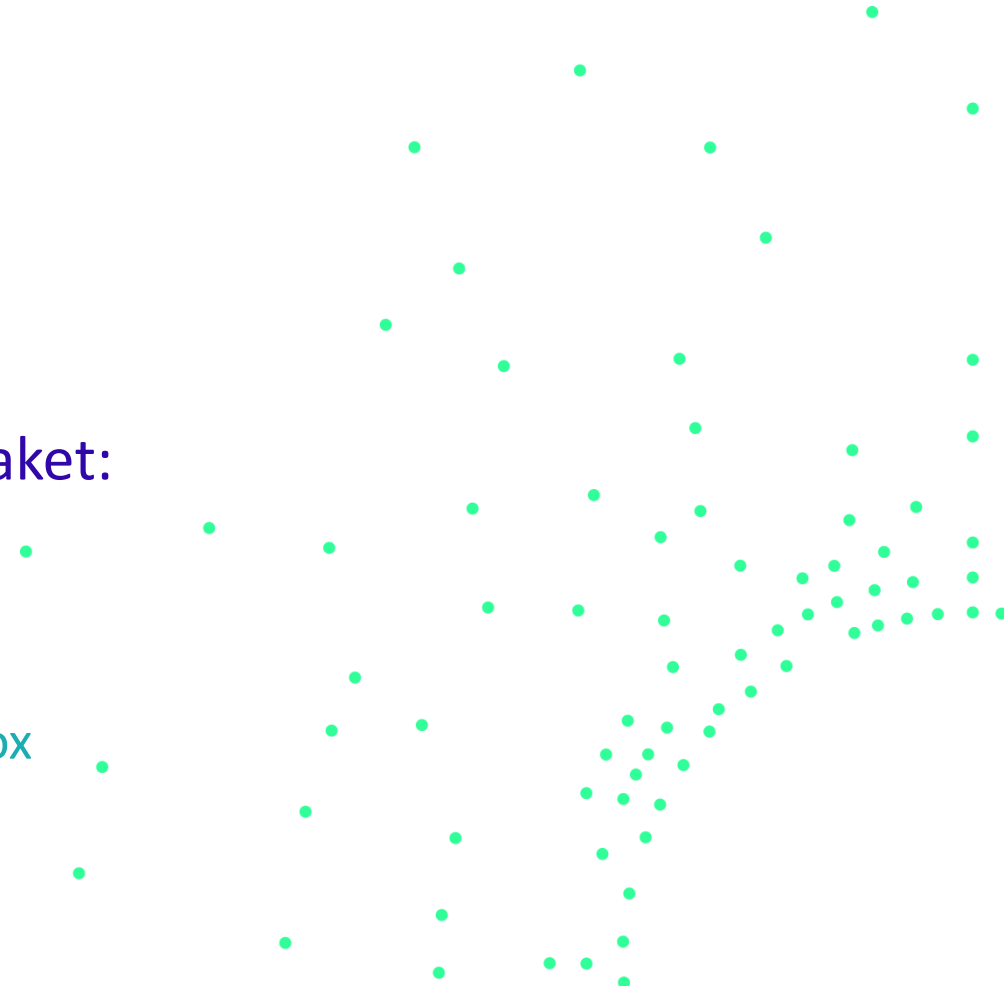
Dina Midttun

21.-22. NOVEMBER 2022

- Anonymisert kasuistikk
  - Undersøkt ved overgrepsmottaket
  - Anmeldt, skrevet legeerklæring
  - Sakkyndig vitne i Tingrett og Lagmannsrett
  - Tilleggserklæring etter utdypende forklaring i Tingretten om TI
  - Opplysningene som gjengis i hovedsak også sitert i dommen, dvs. offentlig tilgjengelig informasjon.
-
- A decorative graphic in the bottom right corner consisting of a cluster of small, light green dots of varying sizes, arranged in a roughly triangular shape pointing towards the top right.

Kasuistikk I

- Voksen kvinne overfalt på offentlig sted av fremmed mann
- Utsatt for seksuelt overgrep
- Avbrutt av forbipasserende
- Kom til overgrepsmottaket med politiet
- Undersøkelse ca. 3 timer etter
- Samtykket til tverrfaglig tilbud på Overgrepsmottaket:
  - Mottakssamtale
  - Medisinsk undersøkelse
  - Rettsmedisinsk undersøkelse med sporsikring og rettstox

- Reaksjoner under overgrepet:
  - Redd
  - “Frøs”, klarte ikke bevege kroppen
  - Kraftig skjelving og risting, hakket tenner
  - Gråt lydløst
  - Klarte bevege øynene, men fikk ikke øyekontakt med personer i nærheten
  - Prøvde å rope etter hjelp
  - Vitner: hun mimet “hjelp meg”, uten en lyd
- Ble viktig tema i oppfølging med pasienten og i Retten

TIS, Tonic Immobility Scale ([Forsyth et al., 2000](#)) Responses on Likert-scale (0-6)

- (1) Rate the degree to which you froze or felt paralyzed during your most recent experience
- (2) Rate the degree to which you were unable to move even though not restrained
- (3) Rate the degree to which your body was trembling/shaking during the event
- (4) Rate the degree to which you were unable to call out or scream during the event
- (6) Rate the degree to which you felt numb or no pain during the event
- (7) Rate the degree to which you felt cold during the event
- (8) Rate the extent to which you felt feelings of fear/panic during the event
- (9) Rate the extent to which you feared for your life or felt as though you were going to die
- (10) Rate the extent to which you felt detached from yourself during the event
- (11) Rate the extent to which you felt detached from what was going on around you during the event

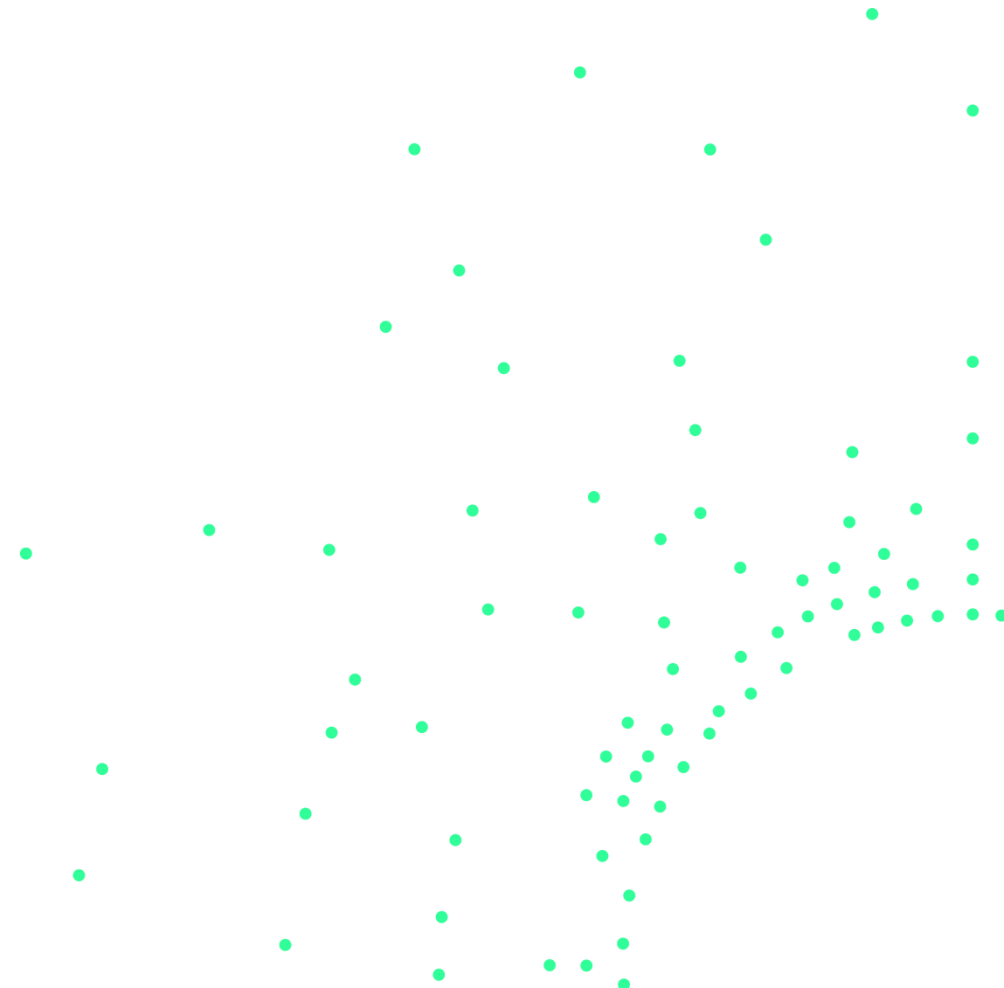
BUT not reduced consciousness, memory or ability to process information

Kasuistikk IV

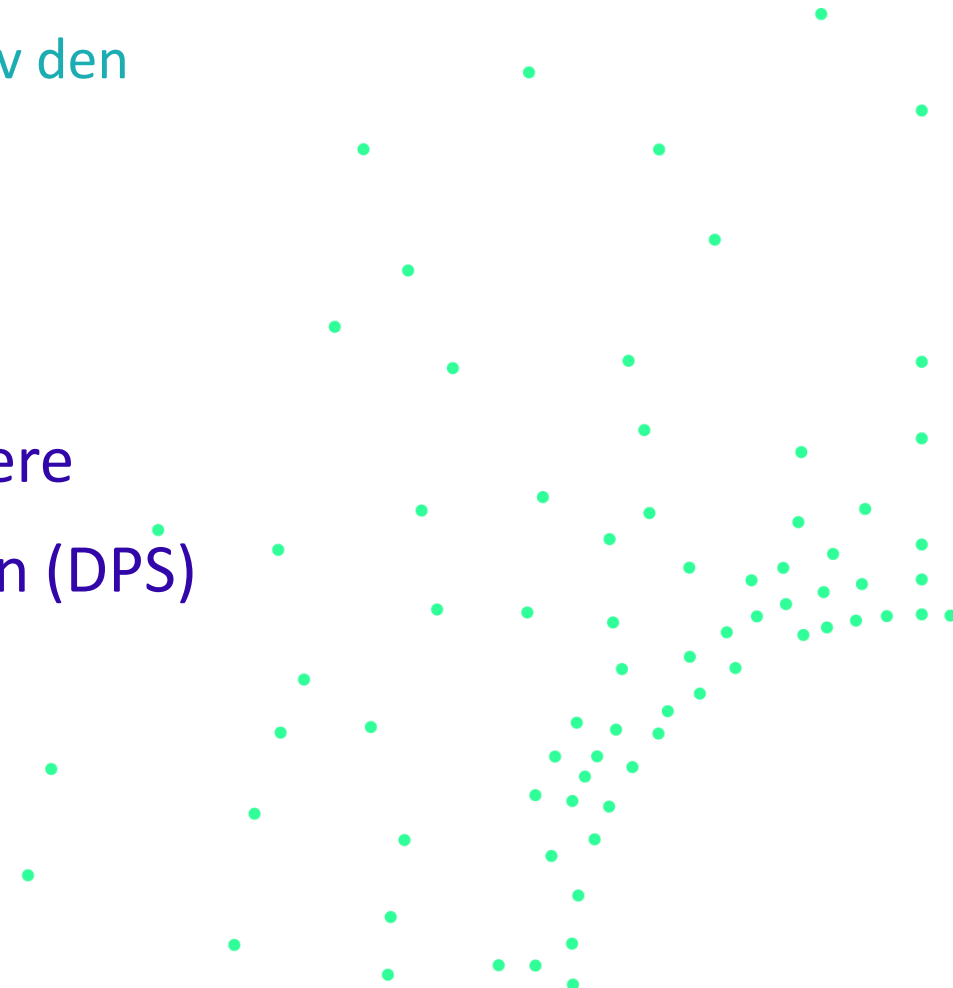
- Klinisk undersøkelse:
  - Blek, ristet og skalv, kald
  - Ingen skader på kroppsoverflate eller kjønnsorgan
- Vanlige psykiske reaksjoner ved førstegangsundersøkelse og i forløpet
  - Uvirkelighetsopplevelse, skvettenhet, angst, unngåelse, redusert funksjon/livsutfoldelse

Kasuistikk V

- Spesielle faktorer i denne saken?
  - Uttalt TI-reaksjon detaljert beskrevet
  - Vitneobservasjoner
  - Fremmed gjerningsperson og DNA-bevis

- God beskrivelse av psykiske reaksjoner viktig for helsehjelp
  - Reaksjon i situasjonen og hvordan man kom seg ut av den
  - Psykoedukasjon til pasient og ev. pårørende
  - Risikofaktorer for komplisert forløp
  - Behov for tilpasset oppfølging
- Kommunikasjonsverktøy mellom ulike behandlere
- Grunnlag for henvisning spesialisthelsetjenesten (DPS)

- Viktig informasjon til rettsapparatet:
  - Bør inngå i legeerklæring til politi/rettsvesen
  - Belyser saken
  - Adresserer mytene
  - Ingen vilje-styring eller valg: ikke samtykke eller mulighet å motsette seg
  - De fysiske funn alene er sjelden avgjørende. Det er vanlig ikke å se skader.

Eksempel I

Tonisk immobilisering

Det er vanlig at personer som opplever seg alvorlig truet reagerer med tonisk immobilisering, som er en form for lammelse der personen er ute av stand til å reagere med ord eller handling i ulike grader. En slik reaksjon kobles automatisk inn av hjernen og reaksjonen igangsettes av den umiddelbare faren som oppleves. Evolusjons-messig kan dette sees på som en overlevelsesmekanisme på lik linje som en kjemp eller flukt reaksjon.

Eksempel II

Skyldfølelse og selvbebreidelse:

Mange som angir å ha vært utsatt for overgrep, begynner i ettertid å tenke på alt en skulle gjort annerledes. Sett i et overlevelsesperspektiv, er skyld og selvbebreidelser hjernens forsøk på å hente ut maksimal erfaring, slik at personen kan håndtere/forsøke forhindre fremtidig fare. En slik mekanisme er uavhengig av om de tankene personen gjør seg er riktige eller gale.

<https://krisepsykologi.no/varighet-og-omfang-av-ettervirkninger/>
<https://krisepsykologi.no/sporsmal-om-voldtekt/>

Klinikk for krisepsykologi, Atle Dyregrov et al.

Dokumentasjon av psykisk tilstand

- Beskrivelse av tilstand, adferd og kommunikasjon. Ruspåvirkning.
- Observasjoner av helsepersonellet (beskrivelse før tolkning)
- Angitt av pasienten
- Henvist psykisk helsevern?
- Vurdering: ikke psykiatrisk diagnostikk, men kommentere at reaksjoner er innen det som er vanlig ved overgrepsmottak

Ikke vurder mer enn du anser deg kompetent til
Foreslå ev. at politiet innhenter vurdering fra psykolog/psykiater eller fast behandler dersom henvist
Ved bruk av referanser må du selv ha lest disse

Dokumentasjon av psykisk tilstand

- **Psykisk tilstand i rettsmedisinsk protokoll**

- <https://nklm.norceresearch.no/veiledere-faglige-prosedyrer-og-rutiner-for-overgrepsmottak>
- Tilpasses mht. hvor lenge siden SO var, akutt eller etter noe tid

A screenshot of a Norwegian forensic medical protocol form titled 'PSYKISK TILSTAND I RETTSMEDISINSK PROTOKOLL'. The form is divided into two main columns for 'A' and 'B' (likely representing different parties or conditions). Each column has a header with 'A' and 'B' and a sub-header with 'A' and 'B'. Below these are several rows of checkboxes and text boxes for recording observations. The form includes a section for 'VURDERING AV HVA FORUTSETNINGER FOR SIKKERHETSLOP' and a section for 'OPPLYSNINGER OM PASIENTEN/DE TILTALTE'. At the bottom, there is a section for 'BEMERKNINGER' and a footer with 'SP 1 2018'.

- **Legevakthåndboken**

- Tips til beskrivelser og elementer å ha med
- <https://www.lvh.no/symptomer-og-sykdommer/psykiske-lidelser/psykiatrisk-undersokelse/observasjoner>

Takk for oppmerksomheten

